צט: שתי הלחם פרק אחד עשר מנחות

שביטולה של תורה. כגון שמבטל תורה להולאת המת ולהכנסת כלה זהו יסודה כלומר מקבל שכר כאילו יושב ומייסדה ועוסק בה שנאמר אשר שברת ולא אמר ליה כלשון כעס שמע מינה הסמיכה עמו דעת השמיעה כשמיטל תורה ושיכרן כיון דעתכיון לטובה ו׳: **מקפה.** שלא יכול להעמיד גירסתו: **רק.** מיעוט הוא: **גוזרה גארכעים.** לורת הולד לגארבעים יום במסכת נדה (דף ל.): **מתני׳ על פתח הכיס.** אלל פתח ההיכל בכניסתו (א) ולא היו מניחים אותו שם אלא להראותו שמעלין בקדש דעבכשיו מניחו על של שיש ומיד נוטלו בהיכל ומסדרו על של זהב של משה ועל של זהב כיליאתו עד שיוקטרו זכיכן כדקתני לקמן יא): **(מתני׳) המכניסין עומדין כלפון.** דהכי ספיר (ב) דאותן מסדרין העבודה יהו כלפון דקדושת לפון תמירא: **ופניהם לדרום.** ופתמא כמתן דאמר שולחנות מזרח ומערב מונחין ורוחבן לפון ודרום: **אלו מוסכין.** ועד אלא יגביהו הן מן השלחן אלו מניחין: **אפילו אלו נוטלין.** לעלמן: **ואלו מניחין.** אחר שסילקו אף זה היה תמיד כדמפרש טעמא בגמ׳ דאין תמיד אלא אלא ינין שולחן ליה אחד אלא לחם: **אל יו״כ לחיות בשבת.** ואין יכולין לאוכלו היום: **החלות מפחלקות לערב.** ולא לאחר דנפסל בלילה לאחר זמנו שנפחלק: **הסעיר.** של מוסף שהוא מטאת והוא סעיר הנעשה כמוך ונאכל לכהנים נאכל לערב בגליל יג) שבתות אע״פ שאין יכולין לבשלו בשבת: **הכבליים.** כהנים אוכלין אותו מי כשחל יום הכפורים בערב שבת: **גמ׳ היפנה.** מערבות שעמדו שם בשבת זו: **ילין.** בלילה: **מדבריו של רבי יוסי.** דאמר מעוט לעמד היכן שחרית מעט בשלחן והחדש ערבית מעט קרי ליה תמיד שמע מינה אפי׳ לא שנה אדם אלא פרק אחד וכו׳: **אסור לאומרו.** אלא יאמר בקריית שמע שגי ולא ירגיל בניו בתלמוד תורה: **מצוה לאומרו כו׳.** דבכר מעוט קריית שמע ניטל שכר גדול מה כי אז תצלית את דרכיך אם היה עוסק כל היום כ״ש שבכרו גדול ומרגיל את בניו בתלמוד תורה. ל״א קבלה אין הכן דכגן דמלי פטרי נפשייהו בקריית שמע ויתבי כולי יומא וגרסי שמע מינה שכר גדול יש: **לא ודבוק כו׳.** (ב) דבר אלא יהא בעולם: **ופליגא.** הא דר׳ ישמעאל דאמר מוכה לגמוד כל היום: **כל כך תכיכין כו׳ לא יומו.** הכטיומו אלא תשתכח תורתו ממנו: **לא יהיו עליך מוכה.** כאדם שיש ל״ו לו מוכה ואומר מתי אפרענו ואיפטר כך לא יאמר אדם אשנה פרק אחד ואיפטר שאי אתה רשאי לפטור עצמך מהן: הסתת אדם אינה אלא לגרעה כמו (דברים יג) כי יסיתך אחיך בן אמך וגו׳: **ואם הסיפך.** הקב״ה לגמוד תורה כדי לגילגל מגיהנם: **שפיה לר.** ולמה פיה לר שיהא עשנה לבור בתוכה ולא יצא חוץ כדי שידונו רשעים באש ובעשן: (ג) **העמיק הריחיב.** כיון שבא לעומק מיד מרחיב וכגיהנם משתעי דרישיה דקרא כי ערון מאתמול אתמה: למלך

אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית קיים מצות לא ימוש (את) ספר התורה הזה מפיך אמר רבי יוחנן משום ר״ש בן יוחי אפי׳ לא קרא אדם אלא קרית שמע שחרית וערבית קיים לא ימוש ודבר זה אסור לאומרו בפני עמי הארץ ורבא אמר מצוה לאומרו לבני עמי הארץ שאל בן דמה בן אחותו של ר׳ ישמעאל את ר׳ ישמעאל כגון אני שלמדתי כל התורה כולה מהו ללמוד חכמת יונית קרא עליו המקרא הזה לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת יונית ופליגא דר׳ שמואל בר נחמני דאמר ר׳ שמואל בר נחמן א״ר יונתן פסוק זה אינו לא חובה ולא מצוה אלא ברכה ראה הקב״ה את יהושע שדברי תורה חביבים עליו ביותר שנאמר ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל אמר לו הקדוש ברוך הוא יהושע כל כך חביבין עליך דברי תורה לא ימוש ספר התורה הזה מפיך תנא דבי ר׳ ישמעאל דברי תורה לא יהו עליך חובה ואי אתה רשאי לפטור עצמך מהן אמר חזקיה מאי דכתיב ואף הסיתך מפי צר רחב לא מוצק תחתיה בוא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם מדת בשר ודם (ד) אדם מסית את חבירו מדרכי חיים לדרכי מיתה והקדוש ברוך הוא מסית את האדם מדרכי מיתה לדרכי חיים שנאמר ואף הסיתך מפי צר מגיהנם שפיה צר (ה) שעשנה צבור בתוכה

יכול אפילו מחמת אונסו. משנה היא במסכת אבות (פ״ג מ״ח):

אחד של כסף. כרוב ספרים גרסינן של שיש וכן מוכח במסכת שקלים פרק י״ג שולחנות היו במקדש מ׳ של שיש בצד המזבחים ושיש במערבו של כנס אחד של שיש ואחד של כסף ושיש בצפון אחד של שיש ואחד של כסף ואחד של זהב ואמר גנאי (דף ט:) תמן י״ג שולחנות היו במקדש מ׳ של שיש בצד המזבחים ושיש במערבו של כנס אחד של שיש ואחד של כסף ושיש בצפון אחד של שיש ואחד של זהב ואמר גנאי (דף ט:) מני של כסף (ב) [היו] ר׳ אחא ור׳ מייסא ומטו בה משום רב שמואל בר רב יצחק לית כאן של כסף מפני שהוא מרתיח לא (ג) כדין תני זה אחד מן הנסים שהיו במקדש שכשם שהיו מניחין אותו חם כך מוציאין אותו חם. שנאמר (שמואל א כא) לשום לחם חם ביום הלקחו ריב״ל אמר אין מזכירין מעשה נסים משמע דכולה קוצים אשולחנות של אולם קיימא דמיותדים ללחם (ד) ולא אשולחנות בצד המזבחים ובמערבו של כנס דמיותדים לאכרים ומיהו בכל הספרים כתוב שם במשנה ובמסכת תמיד מייתי לה בפרק לא היו כופתים (דף לא:) אחד של כסף ואחד של זהב כשולחנות של אולם ואין לדמות דרוסה לומר דמי היכי דאיכא גם אלחם ה״נ אלחרים דאם כן הוה ליה לאיתויי מתני׳ דמסכת אבות (פ״ה מ״ה) לא הסרית בשר הקודש מעולם ובקונטו׳ משמע בגירסא בתמני׳ דהכא של שיש (ה) וכגמ׳ בגרייתא של כסף (ו) ופי׳ שם בקונטרס בגמרא דהאי דקרי לה בגרייתא כסף היא בגרייתא דשקלים ופלוגתא דתנאי היא והא דפריך במסכת תמיד (דף לא:) מכדי אין עניות במקום עשירות אמאי עבדי דשיש ניעבדו דכסף ודהכא ומשני ר׳ שמואל בר רב יצחק מפני שמרתיח אכולהו פריך ור׳ שמואל בר רב יצחק לטעמיה דמיש להכי במסכת שקלים (דף יא:): **מהו לשוד חכמת יונית.** תימה וכי לא היה יודע דגזרו עליה ולעיל פירשתי ברש רבי שמעאל (דף לד: ד״ה אחרון):

לא יהו עליך חובה. כלאחר שיש לו חוב ואומר מתי אפרענו ואפטר כך לא יאמר אשנה פרק אחד ואפטר שאי אתה רשאי לפטור את עצמך מהן כך פירש בקונטרס עוד יש לפרש לא יהו עליך חובה שלא תעסוק אלא בהן ואי אתה רשאי לפטור עצמך מהן שלא תעסוק בהן כלל אלא יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ אי נמי לא יהו עליך חוב ללמוד כל התורה כדתנן במסכת אבות (פ״ב מט״ז) לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין ליבטל: שבטלין

אסור לאומרו בפני עמי הארץ ורבא אמר מצוה לאומרו בפני עמי הארץ שאל בן דמה בן אחותו של ר׳ ישמעאל את ר׳ ישמעאל כגון אני שלמדתי כל התורה כולה מהו ללמוד חכמת יונית קרא עליו המקרא הזה לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת יונית ופליגא דר׳ שמואל בר נחמני דאמר ר׳ שמואל בר נחמן א״ר יונתן פסוק זה אינו לא חובה ולא מצוה אלא ברכה ראה הקב״ה את יהושע שדברי תורה חביבים עליו ביותר שנאמר ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל אמר לו הקדוש ברוך הוא יהושע כל כך חביבין עליך דברי תורה לא ימוש ספר התורה הזה מפיך תנא דבי ר׳ ישמעאל דברי תורה לא יהו עליך חובה ואי אתה רשאי לפטור עצמך מהן אמר חזקיה מאי דכתיב ואף הסיתך מפי צר רחב לא מוצק תחתיה בוא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם מדת בשר ודם (ד) אדם מסית את חבירו מדרכי חיים לדרכי מיתה והקדוש ברוך הוא מסית את האדם מדרכי מיתה לדרכי חיים שנאמר ואף הסיתך מפי צר מגיהנם שפיה צר (ה) שעשנה צבור בתוכה

עין משפט נר מצוה

תא א מ׳ פ״ג מהל׳ כלי המקדש הלכה ט״ו:
שב ב מ׳ שם הל״י:
שג ג מ׳ פ״ה מהל׳ תמידין ומוספין הל״ד:
שד ד ה מ״י שם הל״ט:
שה ו מ״י פ״ה מהל׳ תמידין הל״ח ופ״ו מהלכות תמידין ומוספין הלכה ח):

תורה אור השלם

1. ויאמר יי אל משה פסל לך שני לחת אבנים כראשונים וכתבתי על הלחת את הדברים אשר היו על הלחת הראשונים אשר שברת:
שמות לד א
2. וכשלת היום וכשל גם נביא עמך לילה ודמיתי אמך:
הושע ד ה
3. רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך:
דברים ד ט
4. ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד:
שמות כה ל
5. לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה למען תשמר לעשות בכל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכך ואז תשכיל:
יהושע א ח
6. ודבר יי אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל:
שמות לג יא
7. ואף הסיתך מפי צר רחב לא מוצק תחתיה ונחה שלחנך מלא דשן:
איוב לו טז

מוסף רש״י

אשר. לשון יפר (במדבר ל׳ ב׳), לשון שבעה (שבת לז.). **ישר כחך שישברת.** ללמדך שהוא מן הנדרים שעשה משה רבינו ע״ה מדעתו והסכימה דעתו לדעת המקום (ב״ב יד:). **כסהו כלילה.** אל תנוח אותו כמראיתא, בלילה שאסיקה ולין אדם ריפה (מדרש יד.). **וארבעה כרובים נכנסין.** לסיכל בשבת לאחר לחם הפנים שני סדרים. שתים מערכות של לחם שני בזיכין. שתי כפות מלאות לבונה כדמפיק (דקדק כד) ותתן על המערכת לבונה זכה מקדימין לפניהם שנים ליטול. מן השלחן שני סדרים הישנים ושנים ליטול שני בזיכין. והשלחן היה נתון מרכז מזרח ומערב לאורך ולפני שומדן מזה לרוחב השלחן כלפון ולפני שומדין לגנבי לרוום, ולזוקא ממעטין לכפון דכל כפון ענין הסיבות היא מדאחרינן בתמיד פרקא (דף ע.) גבי מלוק לחם הפנים לאמאיר הנמצאת ויהיולתה, הנמצאין מולקין נכפון כדי שיולה שהן נכנסין ר׳ יוסי אומר אפי׳ אלו נטולין. תחלה ומתלקין כולה מן השלחן ולאחר שנה מניחין אלו אף היא היתה תמיד. ומה אני מקיים תמיד שלא ילין שלחן כלה לחם, ולרבנן לי שקלי ושבקי ליה יהבי מפנדי אלא מיקרי לה תמיד שלא תחלה אחרימי ומתלה שמתעכב שלחן כלה לחם. ומי ולרבי יוסי דאחתי נמי תמיד הוא דמדלא מלמלא כולה (שבת קנג.). אפילו סילק את הישנה. אף זו היתה תמיד. ומהו תמיד שלא ילין שלחן כלה לחם, ולרבנן מפנדי לה מיקרי לה תמיד שלא תחלה אחרימי ומתלה שמתעכב שלחן כלה לחם. ומי ולרבי יוסי דאחתי נמי תמיד הוא דמדלא מלמלא כולה (שבת קנג.). אפילו סילק את הישנה. אף זו היתה תמיד. ומהו תמיד שלא ילין שלחן כלה לחם. אלא לרבנן טופחו של זה מכבדו כלה טופחו של מקלן (מגילה כא.).

מסורת הש״ס

(א) שבת פז. ערכין פא. כ״ב ד׳:. (ב) (מדרש ר. ע״ש). (ג) לעיל לו:. אמחים קו. מנחות יג.: סוטה ה. עירובין לו. שבועות ד. לו. ע״ז נא.. (ד) תוספות ד״ה ב״ב. (ה) (תוספות פ״ב מ״ח ע״ש ע״ש ע״ר). (ו) (תוספות דר׳ נתן פכ״ד). (ז) שקלים פ״ו מ״ד (ומתיד לא.). (ח) (לעיל עמוד א ופ״ב.). (ט) לעיל ד. שבת קנב.. (י) (שם ושם מי׳ ב׳ נכר.). (כ) מגילה כח. (תוספתא פ״ח ה״ז). (ל) (נדרים ח.). (מ) תוספתא דמס׳ פ״ח ה״ב ע״ש. (נ) שיך לעמ׳ הבא. (ס) (שם יא ע״ש). (ע) נ״ב. (פ) נדרים מני. נ״ב. (צ) ולא מצאנו דבמערבו של כנס סיבה מיוחד. נ״ב. (ק) ובתמיד בבריתא ד״ה בל כסף פר׳ שם בקונטרס דבלי דקרי. נ״ב. (ר) נ״ב תפ״ל פירש״י לרשן.

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה על פתח וכו׳ ולא היו מניחין. נ״ב ובתמיד דף לא ע״ב פירש המפרש דמניחין לפיס עלמן ון בלאה מדמסני שם מפני שהוא מרמיה ומתעקם הלחם ל״ב כמ״ב דמניחין שם לפוס עלמן ומונח מעט על השלחן וק״ל: (ב) ד״ה לא וכו׳ ודבר זה לא יהא:

גליון הש״ס

גמ׳ אר״י יוחנן משום רשב״י. בש״ן ר״ש סי׳ ומו׳ ס״ק מ׳ מי׳ משום ר״ש בן יהוצדק:

רבינו גרשום

ואית דאמר ואין מורידין דהאי קרא פתח בדרקם ופיים בריקם: שביטולה של תורה זה הוא יסודה. קיומה דראמר מבטלין תו״ת להרצאת המת ולהכנסת כלה: שבר״ה דקב״ה יישר כחך ששיברת. דדרש משה קיו כדפרש ביבמות: וכשלח היום וכשל גם הנביא. היינו תו״ת: כסהו כלילה. שיהא כבודו חביב עליך ככבודך: יכול אפילו הקפה. לשון הקפה שקשה עליו הרבה משנתו שאינו יכול להבינה ופירה מלבו בעל כרחו שאינו מבינה: ת״ל רק מעוט זה: שלא ילין לילה אחד בלא לחם: דבר זה אסור לומר בפני עם הארץ. כדי שלא יפטור עצמו בכך וימנע מללמוד תורה: מצוה לאומרו. כדי שיחשוב בלבו מה בדבר זה קיים לא יאמיר ריש לו קיבול שכר אילו למד יותר כ״ש וכ״ש: ואיכא דמפרשי מצוה לאומרו בפני עם הארץ כי היכי דמחבבת ת״ת דהא מצו לפטטר נפשייהו בקי״ש שחרית וערבית ועסקי בולי יומא: פסוק זה לא ימוש. לא קאמר ליה לא משום חובה ולא משום מצוה אלא משום ברכה: נאמר דברכו הקב״ה ליהושע ואמר לא ימוש: דברי תורה לא יהו בעיניך חובה. שלא תאמר כיון שלמדתי הרי עשיתי חובתי ושוב אני פטור אלא כל שעה תעסוק בהן:

שיטה מקובצת

(א) כל ת״ת שבשה: (ב) אמר עזבר בשני לארץ השמר ופן תחיבות שני לארץ (ענינו) נמחק: (ג) הפניהם. לעפון: (ד) של זה. בצד עפתו: (ה) אף זה. (ו) (הולכים. וחיבת יצאו נמחק): (ז) הבריכין הבלות: (ח) חיבת אדם נמחק: (ט) צר כדי שיהא עשנה: (י) לטובה (שעשה) משה קי״ח בעצמו מה פסח שאינו אלא מצוה אחת אסרה תורה כל בן נכר לא יאכל בו כל התורה כולה וכל ישראל מוהרים על אחת כמה וכמה כדאמרי׳ בפ׳ הבא על יבמתו (יר׳ סב ע״א): (יא) במתני׳ הסיד מאיר מה״ד הסכניסין. (יב) שפיר. מלתא דאתן דמסדרין יהו בצפון: (יג) בלילי. שבת: יד) שיש. עליו חוב:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com